

Sygn. akt I ACz 329/16

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2016 roku

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

(...) S.A. Małgorzata Stanek

Sędziowie: S.A. (...)

S.A. Anna Beniak

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w dniu 19 lutego 2016 roku w Ł.

sprawy z wniosku B. P. pełnomocnika Komitetu Wyborczego Wyborców PLUS

przy udziale KWW Razem Dla B.

o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 § 1 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku Kodeks wyborczy

na skutek zażalenia uczestnika

od postanowienia Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 17 lutego 2016 roku wydanego w sprawie o sygn. akt I Ns 28/16

postanowił:

oddalić zażalenie.

Sygn. akt I ACz 329/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 17 lutego 2016 roku wydanym

w sprawie z wniosku B. P. pełnomocnika Komitetu Wyborczego Wyborców PLUS z udziałem KWW Razem Dla B.

o wydanie orzeczenia w trybie art.111 § 1 Kodeksu wyborczego, Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim:

1. zakazał uczestnikowi postępowania KWW Razem Dla B. rozpowszechniania nieprawdziwej informacji, umieszczonej na materiałach wyborczych dotyczących kandydatki D. S., jakoby w wyborach uzupełniających do Rady Miasta B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016 roku była ona kandydatką Zjednoczonej Prawicy;

2. nakazał uczestnikowi postępowania KWW Razem Dla B. sprostowania nieprawdziwych informacji do dnia 20 lutego 2016 roku poprzez umieszczenie na portalu belchatow.bai.pl sprostowania następującej treści: „KWW Razem Dla B. oświadcza,

że D. S. NIE JEST kandydatką Zjednoczonej Prawicy w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej w B.,

nie ma również poparcia tej formacji. Przepraszamy mieszkańców B. za rozpowszechnianie nieprawdziwych informacji

i wprowadzanie w błąd”;

3. nakazał uczestnikowi postępowania KWW Razem Dla B. natychmiastowe usunięcie wszystkich materiałów wyborczych zawierających nieprawdziwe informacje (ulotki, banery, billboardy);
4. nakazał uczestnikowi postępowania KWW Razem Dla B. wpłacenie kwoty 500 złotych na rzecz Stowarzyszenia (...) Oddział w B.;
5. ustalił, że każdy z uczestników ponosi koszty związane ze swoim udziałem w sprawie.

W uzasadnieniu powyższego postanowienia Sąd pierwszej instancji wskazał, że na rozprawie w dniu 17 lutego 2016 roku pełnomocnik wnioskodawcy Komitetu Wyborczego Wyborców PLUS B. P. poparł wniosek złożony w dniu 16 lutego 2016 roku o wydanie orzeczenia w trybie art. 111 § 1 kodeksu wyborczego. Uczestnik postępowania w zakreślonym przez sąd terminie nie złożył natomiast odpowiedzi na wniosek.

Sąd Okręgowy podniósł, że zgodnie z obwieszczeniem z dnia 19 stycznia 2016 roku Miejskiej Komisji Wyborczej w B. o zarejestrowanych listach kandydatów na radnego w okręgu wyborczym nr 3 w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej w B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016r. wśród zarejestrowanych sześciu list kandydatów na radnego nie ma listy komitetu Zjednoczonej Prawicy. Pani D. S. jest kandydatką KWW Razem Dla B. na radnego w Wyborach Uzupełniających do Rady Miasta B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016 roku i nie dysponuje poparciem żadnej formacji politycznej, w tym Zjednoczonej Prawicy. W materiałach wyborczych zlokalizowanych w miejscach publicznych (przystanki autobusowe, przyczepy, banery czy billboardy) Komitetu Wyborczego Wyborców Razem Dla B. umieszczona została nieprawdziwa informacja, że Pani D. S., startując w Wyborach Uzupełniających do Rady Miasta B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016 roku jest kandydatką Zjednoczonej Prawicy.

W świetle powyższych okoliczności faktycznych Sąd pierwszej instancji uznał, że informacja umieszczona w materiałach wyborczych zlokalizowanych w miejscach publicznych (przystanki autobusowe, przyczepy, banery czy billboardy) Komitetu Wyborczego Wyborców Razem Dla B., że Pani D. S., startując w Wyborach Uzupełniających do Rady Miasta B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016 roku jest kandydatką Zjednoczonej Prawicy jest informacją nieprawdziwą, zwłaszcza że w przestrzeni publicznej mianem Zjednoczonej Prawicy często określa się całą koalicję (...), (...), Polski Razem i (...).

W konsekwencji, Sąd Okręgowy stwierdził, że uzasadniony jest zarówno wniosek w zakresie zakazu rozpowszechniania przez uczestnika postępowania KWW Razem Dla B. nieprawdziwych informacji, jak i wniosek o nakazanie uczestnikowi postępowania zamieszczenia sprostowania nieprawdziwych informacji w formie ogłoszenia zgodnie z wolą wnioskodawcy, a także usunięcie wszystkich materiałów wyborczych zawierających nieprawdziwe informacje (ulotki, banery, billboardy). Ponadto Sąd pierwszej instancji nakazał uczestnikowi postępowania KWW Razem Dla B. wpłacenia kwoty 500 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego, stosownie do sprecyzowanego wniosku. Określając kwotę świadczenia na rzecz wskazanej przez wnioskodawcę organizacji pożytku publicznego Sąd ten miał na względzie cele represyjno – prewencyjne wynikające z dominującego elementu publicznoprawnego regulacji zawartej w art. 111 Kodeksu wyborczego, służącej przede wszystkim zapewnieniu prawidłowości prowadzonej kampanii wyborczej. W ocenie Sądu Okręgowego wskazana przez wnioskodawcę kwota 500 złotych jest odpowiednia dla realizacji celu prewencyjnego regulacji zawartej w art. 111 § 1 Kodeksu wyborczego i adekwatna do charakteru zarzutów. O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z treścią art. 520 § 1 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie złożył uczestnik postępowania zaskarżając je w całości. Skarżący podniósł następujące zarzuty:

- 1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na tym, że sformułowanie „kandydatka zjednoczonej prawicy” odnosi się do poparcia formacji politycznej, w sytuacji gdy sformułowanie to odnosi się do poparcia lokalnych środowisk zjednoczonej prawicy skupionych pod szyldem KWW Razem dla B., a więc ludzi o poglądach prawicowych;
- 2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 111 § 2 kodeksu wyborczego poprzez uniemożliwienie uczestnikowi udziału w postępowaniu,

w związku z niepoinformowaniem o terminie posiedzenia oraz nieuwzględnienie stanowiska odpowiedzi na wniosek złożony w dniu

17 lutego 2016 roku i uniemożliwienie się przez Sąd Okręgowy wypowiedzenia się uczestnikowi przez co został on pozbawiony możliwości obrony swoich praw w postępowaniu, co miało istotny wpływ na wynik sprawy i skutkuje nieważnością postępowania (art. 379 pkt 5 k.p.c.);

3) naruszenie art. 109 § 2 i § 3 oraz art. 111 § 1 kodeksu wyborczego poprzez błędne przyjęcie, że materiały wyborcze nie były prawidłowo oznaczone, podczas gdy zawierają one prawidłowe oznaczenie nazwą KWW Razem dla B. oraz znakiem graficznym,

zaś sformułowanie „kandydatka zjednoczonej prawicy” było konsekwentnie stosowane jako hasło wyborcze i określenie poglądów politycznych kandydatki. Komitet łączy wiele różnych środowisk patriotycznych i prawicowych, które wyznają wspólne poglądy, zasady, idee i wartości prawicowe zjednoczone pod szyldem KWW Razem dla B., a sama kandydatka reprezentuje te wszystkie środowiska patriotyczne zjednoczonej prawicy.

W oparciu o tak sformułowane zarzuty uczestnik wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia i oddalenie wniosku lub w przypadku stwierdzenia nieważności postępowania o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd Apelacyjny podzielił w całości ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Okręgowego dokonane w niniejszej sprawie. W ocenie Sądu drugiej instancji podnoszone przez uczestnika zarzuty naruszenia prawa są niezasadne.

W pierwszej kolejności w przedmiotowej sprawie należało rozważyć podniesiony przez skarżącego zarzut najdalej idący, który zmierzał do wykazania nieważności postępowania przez pozbawienie uczestnika możliwości obrony jego praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, że nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. ma miejsce wówczas, gdy w następstwie naruszenia przez sąd przepisów postępowania strona, wbrew swej woli, została faktycznie pozbawiona możliwości działania, w szczególności zaprezentowania przed sądem swoich racji, przedstawienia swoich twierdzeń faktycznych, zgłoszenia dowodów na ich poparcie, odniesienia się do argumentów i dowodów prezentowanych przez stronę przeciwną, odniesienia się do przeprowadzonych już przez sąd dowodów (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 19 września 2002 r., sygn. akt I PKN 400/2001, opubl. OSNP 2004/9 poz. 152; z dnia 21 czerwca 1961 r., sygn. akt III CR 953/60, opubl. Nowe Prawo 1963/1). Naruszeniem prawa do obrony są zatem takie uchybienia procesowe popełnione przez sąd lub stronę przeciwną, które w praktyce uniemożliwiają stronie podjęcie stosownej obrony. Stwierdzenie zatem, czy rzeczywiście strona została pozbawiona możliwości obrony swoich praw, wymaga z reguły odniesienia się do określonych okoliczności każdej konkretnej sprawy i stwierdzenia, czy w tych okolicznościach uchybienia sądu lub strony przeciwnej wywołały skutek, o jakim mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c. (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 lutego 2004 r., sygn. akt IV CK 61/03, LEX nr 151638 i z dnia 3 lutego 2012 r., sygn. akt I UK 256/11, LEX nr 1135991). Zważyć przy tym należy, że stan nieważności jest stanem obiektywnym, a dla jego stwierdzenia nie ma znaczenia, czy ostatecznie naruszenie praw strony miało dla niej ujemne konsekwencje.

W niniejszej sprawie wobec treści postawionego w zażaleniu zarzutu istotne było rozstrzygnięcie czy uczestnik został powiadomiony o terminie rozprawy w sposób prawidłowy. Zgodnie bowiem z treścią art. 111 § 2 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku kodeks wyborczy (Dz. U. z 2011r. Nr 21, poz. 112 ze zm.), Sąd Okręgowy rozpoznaje wniosek, o którym mowa w § 1, w ciągu 24 godzin w postępowaniu nieprocesowym. Sąd może rozpoznać sprawę w przypadku usprawiedliwionej nieobecności wnioskodawcy lub uczestnika postępowania, którzy o terminie rozprawy zostali prawidłowo powiadomieni. Postanowienie kończące postępowanie w sprawie sąd niezwłocznie doręcza wraz z uzasadnieniem osobie zainteresowanej, o której mowa w § 1,

i zobowiązanemu do wykonania postanowienia sądu

W treści uzasadnienia Sądu pierwszej instancji zostało podane, że uczestnik postępowania w zakresie określonym przez sąd terminie nie złożył odpowiedzi na wniosek. Z protokołu rozprawy z dnia 17 lutego 2016 roku (k. 22 i 22 odwr.) wynika, że uczestnik postępowania nie stawił się – zawiadomiony pocztą elektroniczną. Nie może ująć uwadze, że z zarządzenia o wyznaczeniu terminu rozprawy wynika, że termin rozprawy został wyznaczony na dzień 17 lutego na godzinę 10:00, na który wezwać wnioskodawcę – bez obowiązkowego stawiennictwa oraz uczestnika – bez obowiązkowego stawiennictwa, któremu doręczyć odpis wniosku, zobowiązując go do złożenia odpowiedzi na wniosek do godziny 14:00 w dniu 16 lutego 2016 roku (punkt 3). Jak wynika z akt sprawy punkt 3 przedmiotowego zarządzenia został wykonany w dniu 16 lutego 2016 roku o godzinie 11:00 (k. 12). Z notatki urzędowej sporządzonej przez Kierownika Sekretariatu Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w P. wynika, że po ustaleniu telefonu w Biurze Komisarza Wyborczego w P. do pełnomocnika KWW Razem dla B. Pani B. B., tak jak wnioskodawczynią, poinformowała ona uczestnika o terminie rozprawy wyznaczonym w dniu 17 lutego 2016 roku na godzinę 10:00 oraz o określonym terminie w jakim mogą złożyć odpowiedź na wniosek. W rozmowie tej ustalony został sposób doręczenia wniosku uczestniczącej postępowania, tj. drogą e – mailową, o następnie zostało wykonane. W sporządzonej zaś przez uczestnika notatce z rozmowy telefonicznej z Kierownik Sekretariatu Wydziału I Cywilnego Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim zostało przyznane, że skontaktowała się ona z nim telefonicznie. Co istotne, skarżący nie zarzucał w niej wówczas, że nie został prawidłowo powiadomiony o terminie rozprawy (k. 40).

Powyższe okoliczności prowadzą do wniosku, że w sprawie nie doszło do nieważności postępowania, o której mowa w art. 379 pkt 5 k.p.c., albowiem prawa uczestnika nie zostały naruszone. Wymaga w tym miejscu podkreślenia, że szczególnie, uproszczony i skrócony tryb rozpoznawania spraw związanych z kampanią wyborczą, przewiduje krótkie terminy nie tylko dla czynności Sądów, ale także, co zdaje się umykać uwadze skarżącego, czynności procesowych uczestników postępowania.

Niezależnie jednak od powyższego, Sąd Apelacyjny na etapie postępowania zażaleniowego, dysponując zarówno odpowiedzią na wniosek, jak i wywiezionym środkiem odwoławczym, uznał, że zawarte w nich zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 111 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 roku kodeks wyborczy, jeżeli rozpowszechniane, w tym również w prasie w rozumieniu ustawy z dnia 26 stycznia 1984 roku – Prawo prasowe, materiały wyborcze w szczególności plakaty, ulotki, hasła, a także wypowiedzi lub inne formy agitacji wyborczej, zawierają informacje nieprawdziwe, kandydat lub pełnomocnik wyborczy zainteresowanego komitetu wyborczego ma prawo wnieść do Sądu Okręgowego wnioski o wydanie orzeczenia: zakazu rozpowszechniania takich informacji, przepadku materiałów wyborczych zawierających takie informacje, nakazanie sprostowania takich informacji, nakazania publikacji odpowiedzi na stwierdzenia naruszające dobra osobiste, nakazania przeproszenia osoby, której dobra osobiste zostały naruszone, nakazania uczestnikowi postępowania wypłacenia kwoty do 100.000 złotych na rzecz organizacji pożytku publicznego. Warunkiem dochodzenia wskazanych wyżej roszczeń w trybie wyborczym jest zatem rozpowszechnienie nieprawdziwych informacji za pomocą materiałów wyborczych, które zgodnie z treścią przywołanego przepisu muszą stanowić formę agitacji wyborczej.

W literaturze i orzecznictwie jest wskazywane, że informacje muszą zawierać dwa elementy. Po pierwsze, informacje zawierają dane istotne w procesie komunikacji interpersonalnej, a po drugie - ich celem jest wywołanie u ich odbiorcy określonych reakcji, powstanie określonych ocen itp. (por. Kodeks wyborczy. Komentarz prof. dr hab. Bogusław Banaszak, wydawnictwo C.H. Beck 2014). Podkreślić należy, że od tego ujęcia informacji znacznie węższy zakres pojęciowy ma fakt - czyli „określony stan rzeczy, zdarzenie, to co zaszło lub zachodzi w rzeczywistości” (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 10 listopada 2006 r., sygn. akt I ACZ 872/06, opubl. OSA 2006, Nr 4, poz. 26). Jeżeli natomiast w materiałach wyborczych zostaną podane informacje nieprawdziwe odnoszące się do programu wyborczego, bądź

do osoby kandydata, mogące zdyskwalifikować go w oczach wyborców i temu służące, to takie zachowania wymagają ingerencji w trybie przepisów art. 111 kodeksu wyborczego. Rozpoznając zatem sprawę w trybie wyżej wskazanego przepisu sąd bada czy zakwestionowana forma wypowiedzi jest materiałem wyborczym lub formą agitacji wyborczej, oraz czy informacje w nich podane są prawdziwe. Przywołany przepis dotyczy zatem podawanych w materiałach odnoszących się do kampanii wyborczej faktów. Należy nadto zaakcentować, że pojęcie materiałów wyborczych określone jest w sposób niewyczerpujący, a stanowią je w szczególności plakaty, ulotki i hasła, jak również tzw. billboardy oraz wszelkie napisy, informacje, komunikaty, apele.

Za posiadającą charakter agitacji wyborczej można uznać dopiero tego rodzaju wypowiedź, która została umieszczona z uwagi na trwającą kampanię wyborczą i pozostaje w związku z aktem wyboru, bądź ma na celu wpływ na wynik głosowania.

W niniejszej sprawie, na tle poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych, Sąd pierwszej instancji uznał, że informacja umieszczona

w materiałach wyborczych zlokalizowanych w miejscach publicznych (przystanki autobusowe, przyczepy, banery czy billboardy) Komitetu Wyborczego Wyborców Razem Dla B., że Pani D. S., startując w Wyborach Uzupełniających do Rady Miasta B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016 roku jest kandydatką Zjednoczonej Prawicy jest informacją nieprawdziwą. Uzasadniając powyższe stanowisko Sąd pierwszej instancji podkreślił, że zgodnie z obwieszczeniem z dnia 19 stycznia 2016 roku Miejskiej Komisji Wyborczej w B. o zarejestrowanych listach kandydatów na radnego w okręgu wyborczym nr 3 w wyborach uzupełniających do Rady Miejskiej w B. zarządzonych na dzień 21 lutego 2016 roku wśród zarejestrowanych sześciu list kandydatów na radnego nie ma listy komitetu Zjednoczonej Prawicy. Z obwieszczenia tegoż wynika natomiast, że D. S. została zgłoszona przez KWW Razem Dla B..

Sąd drugiej instancji podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji,

że informacja umieszczona na materiałach wyborczych dotyczących kandydatki zgłoszonej przez uczestnika jest informacją nieprawdziwą. Treść umieszczonej na materiałach wyborczych informacji nie pozwala bowiem zgodzić się ze stanowiskiem skarżącego, że posłużenie się nazwą konkretnego komitetu wyborczego (...) nie jest informacją nieprawdziwą, a to dlatego, że zostało rzekomo użyte li tylko jako hasło wyborcze i określenie poglądów politycznych kandydatki mające na celu umiejscowienie kandydatki na osi poglądów politycznych. Należy bowiem podkreślić, że w orzecznictwie zwraca się uwagę na okoliczność, że ratio legis art. 111 kodeksu wyborczego polega na dążeniu do zapobieżenia wypaczeniu wyniku wyborów przez rozpowszechnianie informacji nieprawdziwych (por. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 7 września 2013 r., sygn. akt I ACZ 775/13, L.), a taką jest informacja umieszczona na materiałach wyborczych KWW Razem dla B., skoro D. S. została zgłoszona przez ten Komitet, a nie przez Komitet Zjednoczonej Prawicy. W ocenie Sądu drugiej instancji zawarte w treści materiałów wyborczych sformułowanie posiada sugestywny wydźwięk i ma niewątpliwie na celu zwiększenie szans wyborczych zgłoszonej przez KWW Razem Dla B. kandydatki w oczach wyborców – określonego elektoratu. Do odmiennej konkluzji nie może prowadzić powoływana w odpowiedzi na wniosek argumentacja skarżącego, że materiały wyborcze były prawidłowo oznaczone nazwą KWW Razem dla B. oraz znakiem graficznym, skoro jednocześnie nawiązano

w jednoznaczny sposób do Komitetu Wyborczego Zjednoczonej Prawicy, który uzyskał znaczne poparcie w wyborach parlamentarnych w październiku 2015 roku. Wbrew stanowisku skarżącego określenie (...) nie jest jedynie hasłem wyborczym czy też pojęciem uniwersalnym odwołującym się do idei zjednoczonej prawicy, ponieważ w materiałach nie zamieszczono informacji, że kandydatka jedynie reprezentuje poglądy zjednoczonej prawicy, ale że jest kandydatką Zjednoczonej Prawicy.

Należy przy tym zaakcentować, że w postępowaniu toczącym się na podstawie przepisu art. 111 kodeksu wyborczego, to na uczestniku postępowania spoczywa obowiązek przedstawienia wystarczających dowodów, że informacja przez niego użyta była prawdziwa zgodnie z art. 6 k.c. oraz 232 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. Tymczasem uczestnik postępowania

nie wykazał w sposób pewny i niewątpliwy, że informacja umieszczana na materiałach wyborczych dotyczących zgłoszonej przez niego kandydatki jest prawdziwa. Samo zaś subiektywne przekonanie skarżącego o tym jak powinno być rozumiane użyte przez niego sformułowanie (...) nie mogło odnieść oczekiwanego skutku i prowadzić do zmiany skarżonego postanowienia w kierunku przezeń postulowanym.

Nie budzi przy tym wątpliwości, że informacja ta ma formę agitacji wyborczej, albowiem uczestnik posługując się takim określeniem, nakłania, zachęca do głosowania w określony sposób (z korzyścią na swoją rzecz). Zważyć przy tym należy na miejsca i czas umieszczenia materiałów wyborczych, które były skierowane do nieograniczonego kręgu odbiorców, będących potencjalnymi wyborcami.

Wobec powyższego należało uznać, że podniesione przez skarżącego w zgłoszonym środku odwoławczym zarzuty są chybione i stanowią w istocie jedynie polemikę z poprawnymi ustaleniami i trafnymi rozważaniami Sądu pierwszej instancji.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c., art. 13 § 2 k.p.c. i art. 111 § 2 kodeksu wyborczego oddalił zażalenie, jako bezzasadne.